

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 6Tos/41/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2121010042
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Batisová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2021:2121010042.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Batisovej a sudcov Mgr. Pavla Macháča a Mgr. Kristíny Ferencziovej, v trestnej veci proti odsúdenému C. P., nar. XX.XX.XXXX v F., t. č. v ÚVV a ÚVTOS Leopoldov, o sťažnosti prokurátora Okresnej prokuratúry Trnava proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 01.03.2021, č. k. 29PP/10/2021-99, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 13.05.2021 v Trnave, takto

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku sa napadnuté uznesenie zrušuje v celom rozsahu.

Podľa § 415 ods. 2 Trestného poriadku, § 66 ods. 1 písm. c), ods. 2 Trestného zákona sa návrh riaditeľa ÚVV a ÚVTOS Leopoldov o podmienenečné prepustenie odsúdeného C. P. z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku z 10.01.2007, č. k. PK 2 Tš/8/2005 - 4835 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30.05.2007, sp. zn. 1Toš/6/2007, zamietá.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením súd I. stupňa podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku s poukazom na § 66 ods. 1 písm. c), ods. 2 Trestného zákona podmienenečne prepustil odsúdeného C. P. z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku zo dňa 10.01.2007, sp. zn. PK 2 Tš/8/2005 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.05.2007, sp. zn. 1Toš/6/2007 a podľa § 68 ods. 1 Trestného zákona odsúdenému určil skúšobnú dobu v trvaní 7 rokov. Zároveň nad odsúdeným podľa § 68 ods. 1 Trestného zákona nariadil probačný dohľad vo výmere 3 rokov. Podľa § 68 ods. 1, § 51 ods. 4 písm. j) Trestného zákona okresný súd odsúdenému ustanovil povinnosť spočívajúcu v príkaze zamestnať sa v skúšobnej dobe alebo uchádzať sa preukázateľne o zamestnanie. Podľa § 66 ods. 1 písm. c) Trestného zákona okresný súd nariadil kontrolu odsúdeného technickými prostriedkami, a to zariadením na kontrolu prítomnosti podľa § 5 ods. 1 zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa § 68 ods. 1, § 51 ods. 3 Trestného zákona sa odsúdenému uložila povinnosť v čase od 20.00 hod. do 05.00 hod. zdržiavať sa v obydlí na adrese P. E., X. XX/X, Okres Trebišov, vrátane k nemu prináležiacich vonkajších priestorov, s výnimkou výkonu práce a vopred určených dní po predchádzajúcom písomnom súhlase probačného a mediačného úradníka Okresného súdu Trebišov, viesť riadny život a podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami. Podľa § 68 ods. 1, § 51 ods. 3 Trestného zákona bola odsúdenému uložená i povinnosť pravidelne sa dostavovať k probačnému a mediačnému úradníkovi Okresného súdu Trebišov najmenej 1-krát za 2 kalendárne mesiace a dodržiavať jeho pokyny a podľa § 68 ods. 1, § 51 ods. 3 Trestného zákona povinnosť sa na účel inštalácie technického prostriedku - osobného identifikačného zariadenia dostaviť k probačnému a mediačnému úradníkovi Okresného súdu Trebišov najneskôr nasledujúci pracovný deň po podmienenečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že formálna podmienka podmieneného prepustenia v prejednávanej veci splnená bola, pretože odsúdený vykonal zákonom predpokladanú dĺžku uloženého trestu, pričom lehota na podmienené prepustenie na návrh riaditeľa bola splnená dňa 28.10.2020.

K splneniu prvej materiálnej podmienky okresný súd uviedol, že hodnotenie odsúdeného C. P. je značne pozitívne. V rámci vnútornej diferenciacie je umiestnený do diferenciačnej skupiny „A“, kde bol umiestnený z dôvodu aktívnej participácie na plnení stanoveného programu zaobchádzania a prístupu k plneniu si svojich povinností. K spáchanej trestnej činnosti zaujíma kritický postoj, plne akceptuje svoju zodpovednosť; bol 5 krát disciplinárne odmenený a počas výkonu trestu nebol disciplinárne trestaný. Vzhľadom na takéto hodnotenie menovaného dospel okresný súd k záveru, že odsúdený svojím správaním a plnením svojich povinností preukazuje polepšenie.

Pri posudzovaní druhej materiálnej podmienky prihliadol okresný súd na odpis registra trestov odsúdeného, pričom v tomto smere posudzoval osobu odsúdeného, jeho postoj k spoločenským normám a jeho sklony k páchaniu trestnej činnosti a v neposlednom rade i charakter a závažnosť spáchanej trestnej činnosti. Ďalej okresný súd vychádzal z formulára hodnotiaceho riziko sociálneho zlyhania a predpokladaného zázemia, do ktorého sa má vrátiť odsúdený po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Uviedol, že z trestnej minulosti odsúdeného je možné dospieť k záveru, že doposiaľ spáchaná trestná činnosť predstavuje exces z inak doposiaľ riadne vedeného života. Čo sa týka charakteru a závažnosti spáchanej trestnej činnosti, okresný súd zastal názor, že trestať odsúdeného opätovne (v rámci rozhodovania o podmienenom prepustení) za skutky, za ktoré bol právoplatne odsúdený a potrestaný (pričom mu bol uložený trest odňatia slobody na hornej hranici trestnej sadzby), by predstavovalo porušenie zásady „ne bis in idem“. Argumentoval, že v danom prípade bola resocializačná prognóza stanovená ako priaznivá a riziko sociálneho zlyhania vyhodnotené ako nízke. V rámci vyhodnocovania druhej materiálnej podmienky podmieneného prepustenia prihliadol okresný súd i na príslub budúceho zamestnávateľa spoločnosti Gendema, s.r.o.

V prejednávanej trestnej veci, vyhodnotením všetkých dôkazov, dospel napokon okresný súd k záveru, že sú splnené všetky podmienky podmieneného prepustenia a preto rozhodol tak, že odsúdeného C. P. z výkonu trestu odňatia slobody podmienené prepustil. Súčasne okresný súd rozhodol aj o tom, že stanovený účel je možné dosiahnuť uložením skúšobnej doby vo výmere 7 rokov s nariadeným probačným dohľadom, a povinnosťou sa v skúšobnej dobe zamestnať alebo preukázateľne sa uchádzať o zamestnanie. Zároveň okresný súd nariadil kontrolu odsúdeného technickými prostriedkami, a to zariadením na kontrolu prítomnosti.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote sťažnosť prokurátor a argumentoval nasledovne: „S rozhodnutím súdu ohľadom podmieneného prepustenia odsúdeného a vyhodnotenia dôkaznej situácie v prospech odsúdeného sa nestotožňujem, a to z nasledujúcich dôvodov.

Inštitút podmieneného prepustenia je inštitútom mimoriadnym, bez stanovenia povinnosti súdu vyhovieť návrhu odsúdeného na podmienené prepustenie, nakoľko ani Ústava SR, a ani zákon nepriznávajú odsúdenému nárok na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody (k tomu primerane R 19/2002).

Pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je nutné, aby odsúdený kumulatívne a v plnom rozsahu splnil tak formálnu, ako aj obe materiálne podmienky, pričom len čiastočne splnenie čo i len jednej z uvedených podmienok je dôvodom na konštatovanie nesplnenia zákonných predpokladov pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a následne zamietnutie návrhu odsúdeného. Splnenie uvedených podmienok treba vždy nevyhnutne posudzovať v kontexte účelu trestu tak, ako je vymedzený v ustanovení § 34 ods. 1 Trestného zákona.

Podmienené prepustenie na slobodu je tak odôvodnené len vtedy, ak vzhľadom na účel trestu je odpykanie si stanovenej doby postačujúce a účel trestu bol dosiahnutý aj kratším výkonom trestu odňatia slobody (k tomu primerane NS SR, sp. zn. 6 Urtost 3/2016).

Trest je opatrením štátneho donútenia, ktoré v mene štátu na základe a v medziach zákona ukladajú v predpísanom konaní na to povolané súdy páchatelovi za spáchaný trestný čin. Trest je jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Tým je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon na ochranu spoločnosti jednak pred páchatelom trestného činu, voči ktorému sa prejavuje prvok represie (zabránenie v trestnej činnosti) a prvok individuálnej prevencie (výchova k riadnemu životu), a jednak aj voči ďalším členom spoločnosti - potencionálnym páchatelom,

voči ktorým sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovné pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti). Ochrana spoločnosti sa teda uskutočňuje dvoma prvkami, a to prvkom donútenia (represia) a prvkom výchovy. Oba prvky sa uplatňujú v zásade súčasne v každom treste, pričom treba mať na zreteli dôležitosť vzájomného pomeru medzi trestnou represiou a prevenciou. Ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov vrátane ochrany práva slobôd jednotlivých občanov robí z trestu prostriedok sebaobrany spoločnosti pred trestnými činmi. Trestný zákon vychádza z myšlienky, že základným účelom a cieľom trestu je ochrana spoločnosti pred trestnými činmi a pred ich páchatelmi. Individuálna prevencia spočíva vo vytvorení podmienok na výchovu odsúdeného a na to, aby viedol riadny život. Generálna prevencia má zabezpečiť nielen odradenie ostatných potencionálnych páchatel'ov od páchania trestných činov, ale i utvrdenie pocitu právnej istoty a spravodlivosti u ostatných členov spoločnosti. Spravodlivé a včasné uloženie trestu dáva ostatným členom spoločnosti najavo, že konanie za ktoré bol uložený trest je protiprávne a nežiaduce. Varuje ich pred páchaním trestnej činnosti a posilňuje pocit právnej istoty a právneho štátu. Trestný zákon vychádza z jednoty individuálnej a generálnej prevencie, pričom obe tieto zložky sa navzájom dopĺňajú a podmieňujú. Disproporcja medzi jednotlivými druhmi prevencie v zásade vedie k nedostatočnému výchovnému pôsobeniu trestu tak na páchatel'a trestného činu, ako i na ostatných členov spoločnosti. Trest samozrejme musí vyjadrovať aj morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou. V treste je teda obsiahnuté aj spoločenské odsúdenie, negatívne hodnotenie páchatel'a a jeho činu, tak právne ako aj etické. (NS SR, sp. zn. 3To/5/2019).

V nadväznosti na vyššie uvedené som toho názoru, že účel trestu práve z pohľadu generálnej prevencie nemohol byť dosiahnutý doposiaľ vykonanou dobou z jedenásť a pol ročného trestu odňatia slobody, ktorý bol odsúdenému C. P. uložený. Napokon aj zo samotného uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Toš 6/2007 zo dňa 30.05.2007 vyplýva, citujem: „Pochybil však špeciálny súd, keď obžalovaným V.F. a F. M. neuložil podľa § 250 ods. 5 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 tresty odňatia slobody úplne na hornej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby vo výmere 12 (dvanásť) rokov. Treba mať na zreteli, že trestná činnosť týchto obžalovaných nemala obdobu v minulosti tak čo do jej rozsahu a ako aj čo do výšky spôsobenej škody nehľadiac už vôbec na množstvo ľudských a rodinných tragédií spojených s touto vecou. V takomto pohľade potom poľahčujúca okolnosť, že obžalovaní V.F. a F. M. pred spáchaním tejto trestnej činnosti viedli riadny život je úplne zanedbateľnou v porovnaní s následkami, ktoré svojou trestnou činnosťou spôsobili. V neposlednom rade pri ukladaní trestu bolo potrebné dôslednejšie prihliadnuť aj k postojom obidvoch obžalovaných k spáchanej trestnej činnosti a k celému trestnému konaniu, keď jeden z nich všetkými možnými spôsobmi negoval postupy orgánov činných v trestnom konaní a druhý z nich sa trestnému stíhaniu útekom do zahraničia úplne vyhol. V takomto kontexte potom trest odňatia slobody uložený úplne na hornej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby by bezpochyby lepšie splnil účel trestu tak z hľadiska jeho individuálnej ako najmä jeho generálnej prevencie. Zároveň by to znamenalo, že obžalovaným vzhľadom na rozsah spáchanej trestnej činnosti bol podľa zákona uložený maximálny trest.“

Dovoľujem si dodať, že skutok, pre ktorý bol C. P. odsúdený na rozdiel od okresného súdu nepovažujem za exces z inak riadne vedeného života, čo vyplýva už zo samotnej povahy skutku, ktorý nebol jednorazovým pochybením ale dlhodobou a cieľavedomou činnosťou vykonávanou v období takmer piatich rokov a predstavoval spôsob obživy odsúdeného P..

Pri rozhodovaní súdu o podmiennečnom prepustení je potrebné zohľadniť aj to, akým spôsobom bude spoločnosť reagovať, a ako bude vnímať prepustenie jedného z páchatel'ov tak závažnej kauzy, ktorá aj v súčasnosti nepochybne spoločnosť traumatizuje (k tomu primerane BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESAR, J., ZÁHORA, J., a kol. Trestný zákon, Komentár - I. diel: C. H. Beck, 2010, s. 436). Nahliadnuc na výšku škody spôsobenú skutkom, ktorého sa odsúdený C. P. v spolupáchatel'stve dopustil, v pomere k rokom výkonu trestu odňatia slobody, ktoré odsúdený doposiaľ vykonal dospejeme k záveru, že odsúdený si za každých podvodne získaných 79 mil. Eur v podstate odpykal 1 rok trestu odňatia slobody, pričom v iných trestných veciach prejedávaných všeobecnými súdmi, z pohľadu výšky spôsobenej škody porovnateľných, boli zo strany súdov ukladané páchatel'om tresty odňatia slobody neporovnateľne prísnejšie, resp. súdy pristupovali k rozhodnutiu o podmiennečnom prepustení páchatel'ov po uplynutí aspoň dvoch tretín z uloženého trestu odňatia slobody.

Spoločenská nebezpečnosť skutku pre ktorý bol C. P. právoplatne odsúdený bola zohľadnená pri rozhodovaní tak prvostupňového ako aj druhostupňového sudu, pričom bola vyhodnotená ako tak vysoká, že na dosiahnutie účelu trestu bolo potrebné odsúdenému C. P. uložiť trest na samej hornej hranici trestnej sadzby. Podmiennečným prepustením C. P. tak vznikne hlboká disproporcja medzi individuálnou a generálnou prevenciou trestu, ktorá môže mať za následok okrem iného to, že bude motivovať potencionálnych páchatel'ov závažných zločinov ekonomického charakteru k ich páchaniu,

príčom potencionálni páchatelia budú ochotní riskovať prípadne odsúdenie súc si vedomí toho, že môžu byť v podstate za dobré správanie počas výkonu trestu odňatia slobody po neprimerane krátkej dobe podmiennečne prepustení.

Zmyslom podmiennečného prepustenia však nie je to, aby za dobré chovanie, prípadne za dobrú prácu vo výkone trestu odňatia slobody bol odsúdený (páchatel) automaticky prepustený po vykonaní stanovenej doby trestu, bez zreteľa na účel trestu, tak ako je vymedzený v ustanovení § 34 Trestného zákona. Podmiennečné prepustenie je na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom k účelu trestu a k ďalším okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený aj na slobode povedie riadny život, a že neexistuje pre spoločnosť príliš veľké riziko jeho recidívy.

V nadväznosti na uvedené vo vzťahu k závažnosti skutku dodávam, že okresný súd postupoval v rozpore s ustanovením § 66 ods. 2 Trestného zákona keď, ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia, trestať odsúdeného opätovne za skutky, za ktoré bol právoplatne odsúdený a potrestaný, by predstavovalo porušenie zásady „ne bis in idem“.

Okresný súd bol v zmysle ustanovenia § 66 ods. 2 Trestného zákona povinný prihliadnuť na povahu trestného činu, a na to v akom ústave na výkon trestu odňatia slobody odsúdený trest vykonáva. Prihliadnutím na povahu spáchaného trestného činu si súdy len plnia zákonnú povinnosť (platí tzv. prezumpcia ústavnosti právnych noriem), preto je vylúčené, aby tým porušovali akúkoľvek zásadu trestného práva. Naopak, k porušeniu zákona dôjde v tom v prípade, kedy súdy povahu spáchaného trestného činu pri svojom rozhodovaní nezoberú na zreteľ (k tomu primerane KS TT, sp. zn. 6Tos/179/2020).

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu ďalej vyplýva, že pri ustálení záveru o tom, že odsúdený C. P. spĺňa zákonom stanovené podmienky pre podmiennečne prepustenie, vychádzal tiež z formulára hodnotiaceho riziko sociálneho zlyhania.

Relevanciu a vierohodnosť informácií vo formulári uvádzaných si dovoľujem spochybníť, pričom dávam do pozornosti, že odsúdený spĺňa formálnu podmienku podmiennečného prepustenia práve z dôvodu, že návrh na jeho podmiennečné prepustenie podal riaditeľ ústavu v ktorom odsúdený trest odňatia slobody vykonáva, pričom od vierohodnosti a pravdivosti informácii vo formulári uvádzaných sa odvíja súladnosť návrhu riaditeľa ústavu s právnymi predpismi. Podľa § 36a ods. 1 Rozkazu ministra spravodlivosti č. 16/2015 o zaobchádzaní s obvinenými a odsúdenými v znení neskorších predpisov riaditeľ ústavu podá príslušnému súdu návrh na podmiennečné prepustenie odsúdeného s nariadenou kontrolou technickými prostriedkami v prípade odsúdeného, ktorý

a) spĺňa podmienky výkonu kontroly technickými prostriedkami uvedené v osobitnom predpise, spĺňa formálne podmienky uvedené v osobitnom predpise,

je umiestnený v diferenciačnej skupine A alebo B príslušného stupňa stráženia alebo v prípade mladistvých v diferenciačnej skupine so zmierneným režimom alebo so základným režimom, plní program zaobchádzania,

výsledok stanovenej resocializačnej prognózy je resocializačná prognóza priaznivá - riziko sociálneho zlyhania nízke,

f) nemá evidovaný zahladený disciplinárny trest a

g) preukázateľne súhlasí s podmiennečným prepustením a nariadenou kontrolou technickými prostriedkami.

Z citovaných ustanovení rozkazu je zrejmé, že riaditeľ ústavu na výkon trestu odňatia slobody je povinný podať návrh na podmiennečné prepustenie odsúdeného s nariadenou kontrolou technickými prostriedkami len v tom prípade, ak odsúdený splnil všetky podmienky uvedené v § 36a ods. 1 rozkazu (NS SR, sp. zn. 2Urtos/2/2020).

Ďalej je zrejmé, že od pravdivosti a vierohodnosti informácii uvádzaných vo formulári hodnotenia rizika sociálneho zlyhania (ďalej len formulár) sa bude odvíjať to, či ten-ktorý odsúdený, bude spĺňať podmienky na podanie návrhu na podmiennečné prepustenie zo strany riaditeľa ústavu. Dávam sťažnostnému súdu do pozornosti bod 13/ uvedeného formulára, kde je v rozpore so skutočnosťami uvádzanými v návrhu riaditeľa uvedené, že odsúdený absolvoval strednú školu s maturitou. Za sporné tiež považujem body 2/ a 4/ formulára, kde podľa bodu 4a/ odsúdený akcentuje zodpovednosť, prejavuje snahu zmeniť sa, je kritický k spáchanému trestnému činu a podľa bodu 2a/ bol odsúdený viac ako 12 mesiacov pred nástupom do výkonu trestu odňatia slobody zamestnaný. Výsledok hodnotenia formulára je pritom podmienkou pre podanie návrhu na podmiennečné prepustenie v zmysle § 36a ods. 1 písm. e) Rozkazu ministra spravodlivosti č. 16/2015 o zaobchádzaní s obvinenými a odsúdenými v znení neskorších.

Som presvedčený, že deklarovaný kritický postoj odsúdeného k spáchanému trestnému činu je len čisto formálny, pričom jeho skutočný postoj možno vyvodiť z objektívne zistiteľných skutočností. Z verejne dostupných zdrojov ako aj z odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Toš 6/2007 zo dňa 30.05.2007 je zistiteľné, aký bol skutočný postoj odsúdeného C. P. k spáchanej trestnej činnosti, ako aj trestnému konaniu ako takému. Odsúdený C. P. svojim útekom do zahraničia, kde vystupoval pod rôznymi falošnými identitami a falošnou legendou zabezpečujúc si tiež falošné doklady totožnosti, sa 13 rokov vyhýbal úkonom trestného konania a samotnému trestu odňatia slobody, pričom do výkonu trestu nenastúpil dobrovoľne, ale až potom čo bol príslušnými orgánmi vypátraný a vydaný na Slovensko. O jeho „kritickom“ postoji a snahe o nápravu svedčí tiež skutočnosť, že po tom čo bol odsúdený dodaný do výkonu trestu odňatia slobody, bol z jeho strany podaný návrh na obnovu konania a neskôr po jeho zamietnutí tiež ústavná sťažnosť, kde okrem iného dôvodil paradoxne tým, že sa trestné konanie viedlo v jeho neprítomnosti. V kontexte vyššie uvedeného je tiež sporné to, a nijako to z príloh návrhu riaditeľa nevyplýva, akým spôsobom, v zmysle bodu 2a/ formulára, mal odsúdený C. P. dvanásť mesiacov pred nástupom výkonu trestu pracovať.

Uvedené ma význam pokiaľ ide o posúdenie splnenia materiálnych podmienok pre podmienené prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody keďže súd je povinný skúmať, či u odsúdeného došlo k polepseniu, teda, či uňho prebehol proces vnútornej premeny jeho osobnosti oprávňujúci „nádej“, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, v rámci čoho musí zväžiť aj jeho doterajší spôsob života, charakter jeho osoby, povahové vlastností a jeho postoj k spáchanej trestnej činnosti (NS SR, sp. zn. 4Urtos/1/2020).

Zo záverečného návrhu obhajcu odsúdeného C. P., predneseného na verejnom zasadnutí konanom na Okresnom súde Trnava dňa 01.03.2021 okrem iného vyplýva, že, citujem: „Zvlášť treba vyzdvihnúť skutočnosť, že návrh podal riaditeľ ÚVTOS a zrejme tento súd má prehľad o tom, koľko takýchto návrhov bolo podaných zo strany riaditeľa ÚVTOS. Určite veľmi málo. Možno sa to dá spočítať na jednej ruke, čiže ide o výnimočný návrh s tým, že sú určite splnené podmienky na PP.“

Uvedenú rétoriku si osvojil aj okresný súd kedy, ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, taktiež vyzdvihol skutočnosť, že návrh na podmienené prepustenie odsúdeného podal riaditeľ ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom odsúdený v súčasnosti trest odňatia slobody vykonáva.

Nedá sa nesúhlasiť s tvrdeniami obhajcu odsúdeného, že podanie návrhu na podmienené prepustenie zo strany riaditeľa ústavu predstavuje výnimočnú situáciu už aj tak výnimočného inštitútu, ktorým podmienené prepustenie nepochybne je. Uvedený postup by mal byť preto namieste v tých prípadoch, kedy bude odôvodnený výnimočnými, pozitívnymi okolnosťami vzťahujúcimi sa k povahe spáchaného trestného činu, k osobe odsúdeného a nemal by byť aplikovaný mechanicky. Som toho názoru, že takéto okolnosti, na základe ktorých by mal byť odsúdenému C. P. poskytnutý benefit v podobe podania návrhu na podmienené prepustenie už po vykonaní polovice z uloženého trestu odňatia slobody, vzhľadnuté neboli. Z návrhu riaditeľa ústavu na podmienené prepustenie odsúdeného vo vzťahu k jeho správaniu sa počas výkonu trestu odňatia slobody, nevyplývajú žiadne také pozitívne skutočnosti, ktoré by vybočovali z rámca hodnotení iných odsúdených pri podávaní a rozhodovaní o návrhoch na podmienené prepustenie. Odsúdený si počas doby výkonu trestu odňatia slobody ku dňu rozhodovania súdu o podmienenom prepustení vytvoril podmienky na udelenie piatich disciplinárnych odmien, teda menej ako jednej za rok a vo výkone trestu nie je zamestnaný, pričom sa venuje len vykonávaniu pomocných prác. Odsúdený počas výkonu trestu neprejavil záujem o zvýšenie si svojej kvalifikácie, ktorá by zlepšila možnosti jeho uplatnenia v podmienkach mimo ústavu na výkon trestu odňatia slobody.

Okresný súd tak svoje rozhodnutie o tom, že odsúdený spĺňa zákonom stanovené podmienky na podmienené prepustenie oprel vo veľkej miere o fakt, že návrh za odsúdeného podal riaditeľ ústavu, a že v prípade odsúdeného ide o prvotrestanú osobu, pričom takmer vôbec neakcentoval na povahu spáchaného trestného činu, a na to vakom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Z rozhodovacej činnosti tunajšieho okresného, ako aj krajského súdu pritom vyplýva, že ani v prípade prvotrestaných páchatelov, ktorí sú v priamom výkone trestu odňatia slobody po prvýkrát nemožno pristúpiť bez ďalšieho, k rozhodnutiu o podmienenom prepustení, a to dokonca ani v prípade, ak odsúdený bez akýchkoľvek pochybností preukázal splnenie prvej materiálnej podmienky, a síce polepsenie sa vo výkone trestu odňatia slobody (k tomu primerane KS TT, sp. zn. 6Tos/179/2020).

Sumarizujúc mám za to, že odsúdený C. P. nespĺňa v plnom rozsahu všetky zákonom stanovené podmienky pre podmienené prepustenie, resp. že doposiaľ vykonanou dobou trestu odňatia slobody nemohol byť naplnený účel trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený, a preto na základe vyššie uvedeného navrhujem, aby Krajský súd v Trnave napadnuté rozhodnutie okresného súdu zrušil, a to podľa ustanovenia § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a sám vo veci rozhodol.“

K sťažnosti prokurátora sa vyjadril odsúdený prostredníctvom svojho obhajcu a uviedol, že s tvrdením prokurátora v sťažnosti nemožno súhlasiť. Okresný súd podľa neho správne zohľadnil tú skutočnosť, že podanie návrhu bolo zo strany riaditeľa ústavu, čo predstavuje výnimočnú situáciu už aj tak výnimočného inštitútu, ktorým podmiennečne prepustenie nepochybne je. Poukázal na dobré hodnotenie ústavu a formulár hodnotiaci riziko sociálneho zlyhania. Vo výkone trestu vykonáva prácu súvisiacu s roznášaním stravy a výmenou prádla. Zdôraznil, že za skutok, ktorý spáchal mu bol uložený trest odňatia slobody pri hornej hranici trestnej sadzby. Má názor, že vzhľadom na už vykonanú časť uloženého trestu, pracovníci ústavu vedia posúdiť, či účel doterajšieho výkonu trestu bol splnený alebo nie. Navrhol sťažnosť prokurátora zamietnuť ako nedôvodnú.

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán
a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a
b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak

- a) nie je prípustná,
- b) bola podaná oneskorene, neoprávnenou osobou, osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala alebo ktorá znovu podala sťažnosť, ktorú už predtým výslovne vzala späť, alebo
- c) nie je dôvodná.

Podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne nadriadený orgán sťažnosť, zruší napadnuté uznesenie, a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie,

- a) rozhodne vo veci sám, alebo
- b) uloží orgánu, proti ktorého rozhodnutiu sťažnosť smeruje, aby vo veci znovu konal a rozhodol, s výnimkou rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe podľa § 72 ods. 1 písm. a), d) a f), rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, ak súd prvého stupňa rozhodol o väzbe po podaní obžaloby alebo návrhu na schválenie dohody o vine a treste podľa § 76 ods. 3 alebo 4, rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o pokračovaní v ochrannom liečení, prepustení z ochranného liečenia alebo ukončení ochranného liečenia, ak predseda senátu rozhodoval pred ukončením výkonu trestu podľa § 446a ods. 3 alebo 4 a rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o návrhu na umiestnenie odsúdeného v detenčnom ústave podľa § 462.

Krajský súd, na základe riadne a včas podanej sťažnosti na to oprávnenou osobou, podľa § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému podal sťažovateľ sťažnosť, ako aj konanie tomuto výroku predchádzajúce a dospel k záveru, že sťažnosť prokurátora je dôvodná.

Pokiaľ ide o splnenie formálnej podmienky na podmiennečné prepustenie, okresný súd správne skonštatoval, že táto je splnená.

Pokiaľ ide o splnenie prvej z dvoch materiálnych podmienok predpokladaných v ust. § 66 ods. 1 Trestného zákona, táto sa krajskému súdu nejavila ako dôsledne splnená, pretože odsúdený za dlhší čas vo výkone trestu bol len päťkrát disciplinárne odmenený. Avšak napriek tomu možno túto podmienku považovať za splnenú, t.j. táto krajskému súdu nevytvorila prekážku pre pozitívne rozhodnutie.

Avšak na to, aby mohol byť odsúdený podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody musí v zmysle ust. § 66 ods. 1 Trestného zákona spĺňať aj druhú materiálnu podmienku a síce, že je od neho možné očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Tu však krajský súd dospel k inému záveru ako súd okresný, teda že od odsúdeného nie je možné očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Odsúdený síce pred spáchaním trestného činu, za ktorý aktuálne vykonáva trest odňatia slobody, nebol súdne trestaný, teda vo výkone trestu odňatia slobody je po prvýkrát, no je potrebné zdôrazniť, že hneď spáchal trestný čin podvodu na piatom odseku, pričom trestnú činnosť páchal od 17.02.1997 do 04.02.2002 formou sofistikovanejšej pyramidovej hry. Sám Najvyšší súd SR konštatoval, že trestná činnosť nemala obdobu v minulosti tak čo do jej rozsahu a ako aj čo do výšky spôsobenej škody nehľadiac už vôbec na množstvo ľudských a rodinných tragédií spojených s touto vecou. Tieto skutočnosti nemožno podľa názoru krajského súdu opomíňať.

Okresný súd tak pochybil, keď pri svojom rozhodovaní neprihliadol na povahu spáchaného trestného činu (koniec koncov ani na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva). Táto povinnosť mu explicitne (výslovne) vyplýva z ust. § 66 ods. 2 Trestného zákona, podľa ktorého pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

Prihliadaním na povahu spáchaného trestného činu si súdy len plnia zákonnú povinnosť (platí tzv. prezumpcia ústavnosti právnych noriem), preto je vylúčené, aby tým porušovali akúkoľvek zásadu trestného práva. Naopak, k porušeniu zákona dochádza v prípade, ak súdy povahu spáchaného trestného činu pri svojom rozhodovaní neberú na zreteľ. Čo sa stalo v prejednávacom prípade. Tvrdenie okresného súdu, že by išlo o porušenie zásady „ne bis in idem“ je tvrdením absolútne účelovým.

Ako je zrejmé z rozhodovacej činnosti súdov, zmysel podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nie je v tom, aby za dobré správanie, prípadne za dobrú prácu vo výkone trestu, bol odsúdený automaticky prepustený po odpykaní stanovenej doby na slobodu bez zreteľa na to, aká je prognóza jeho ďalšieho správania. Treba zdôrazniť fakt, že na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody neexistuje žiadny právny nárok. Podmienené prepustenie je odôvodnené len vtedy, ak vzhľadom ku všetkým okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život, teda že tu nie je pre spoločnosť príliš veľké riziko recidívy. Takouto okolnosťou, ktorá má pri rozhodovaní o podmienenom prepustení význam, je aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného vrátane jeho trestnej minulosti. Posúdenie otázky prípadnej recidívy je svojím spôsobom vždy len predpokladom vysloveným s väčšou či menšou mierou pravdepodobnosti, pričom súd je vždy odkázaný na objektívne okolnosti, medzi ktoré je nutné považovať aj doterajšie sklony odsúdeného k páchaniu trestnej činnosti.

V súvislosti s hodnotením odsúdeného krajský súd dodáva, že podľa jeho názoru ani nízky počet disciplinárnych odmierní v pomere k dĺžke dosiaľ vykonaného trestu nesvedčí pre záver, že doterajší výkon trestu odňatia slobody splnil svoj účel.

Ak by okresný súd postupoval v súlade so zákonom a teda prihliadol by na povahu spáchaného činu (i ústav kde odsúdený trest vykonáva), musel by dospieť k záveru a to aj v kontexte hodnotenia ústavu, že od odsúdeného nie je možné s rozumnou istotou očakávať, že tento v budúcnosti povedie riadny život. Závažná trestná činnosť, útek do zahraničia s cieľom vyhnúť sa trestnému stíhaniu, škoda spôsobená dlhodobou sofistikovanou trestnou činnosťou krajský súd nenecháva na pochybách o tom, že na dovŕšenie nápravy odsúdeného doterajšia vykonaná časť uloženého trestu odňatia slobody nepostačuje. Ak teda okresný súd dospel k záveru, že od odsúdeného je možné očakávať, že tento v budúcnosti povedie riadny život, tak tento právny záver je absolútne nesprávny (ako už bolo konštatované) a naopak treba dodať, že sťažnostným námietkam prokurátora v tomto smere nemožno nič vytknúť. Pokiaľ však prokurátor namieta súladnosť návrhu riaditeľa ústavu s právnymi predpismi, k tomu treba uviesť, že je na zodpovednosti riaditeľa, či takýto návrh podá, pričom posúdenie splnenia podmienok na podmienené prepustenie je výlučne v právomocí súdu (odsúdený sa mylne domnieva, že sú to pracovníci ústavu, ktorí vedú posúdiť, či účel doterajšieho výkonu trestu bol splnený).

Vzhľadom na vyššie uvedené, krajský súd napadnuté uznesenie zrušil a rozhodol sám tak, že návrh riaditeľa ÚVV a ÚVTOS Leopoldov o podmienené prepustenie odsúdeného P. z výkonu trestu odňatia slobody zamietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je sťažnosť prípustná.